

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်သံရုံး
ဘရပ်ဆဲလ်မြို့

အီးယူ၏ ကုန်သွယ်မှုမူဝါဒနှင့်စပ်လျဉ်းသည့်
စီးပွားရေးသံမှူး၏ အစီရင်ခံစာ (၂၁/၂၀၁၉)

ရက်စွဲ ၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၂၇ ရက်

အမေရိကန်နိုင်ငံအပေါ် ကုန်သွယ်ရေးအရ တုန့်ပြန်နိုင်ရန် ဥပဒေရေးရာအပိုင်း၌
အီးယူပြင်ဆင်မှုများဆောင်ရွက်နေခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အစီရင်ခံတင်ပြခြင်း

၁။ အမေရိကန်နိုင်ငံနှင့် အီးယူတို့အကြား တစ်စထက်တစ်စ ပိုမိုပြင်းထန်စပြုလာနေသော အတ္တလန္တိတ်ဖြတ်ကျော် ကုန်သွယ်ရေးစစ်ပွဲအတွက် အမေရိကန်နိုင်ငံအား ပြန်လည်တုန့်ပြန်နိုင်ရေး အီးယူအနေဖြင့် ပြင်ဆင်နေကြောင်းသိရပါသည်။ အမေရိကန်နိုင်ငံအပေါ် မြင့်မားသော အခွန်နှုန်းထားဖြင့်ပြဌာန်းနိုင်စေမည့် အီးယူ၏ ပြင်ဆင်မှုသည် အမေရိကန်နိုင်ငံနှင့် ပိုမိုပြင်းထန်သည့် ပိုင်ဆိုင်မှုများဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ခြင်းအပေါ် အီးယူဘက်မှ တာဝန်ရှိသူများအနေဖြင့် စိုးရိမ်မှုများလည်း ရှိနေပါသည်။ ဥရောပကော်မရှင်၏ ဥက္ကဋ္ဌတာဝန်မှ မကြာမီပြီးဆုံးတော့မည့် Jean-Claude Juncker လက်ထက်တွင် အမေရိကန်နိုင်ငံအား ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့ကြီး၏ နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်မှု စည်းမျဉ်းများနှင့်အညီဆောင်ရွက်ရန် ထပ်တလဲလဲတိုက်တွန်းမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သော်လည်း လာမည့် နိုဝင်ဘာလမှစ၍ ဥရောပကော်မရှင်၏ ဥက္ကဋ္ဌတာဝန်ကို ထမ်းဆောင်မည့် Ursula von der Leyen အနေဖြင့် ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံးကုန်သွယ်ရေးအုပ်စုအနေဖြင့် အမေရိကန်နိုင်ငံအား အလားတူနည်းလမ်း ဖြင့် တုန့်ပြန်နိုင်ရန် ပြောဆိုထားပါသည်။

၂။ Ursula von der Leyen က သူမ၏လက်ထက်တွင် ကုန်သွယ်ရေးကော်မရှင်နာဖြစ်လာမည့် အိုင်ယာလန်နိုင်ငံသား Phil Hogan အား အီးယူ၏ ကုန်သွယ်မှုကဏ္ဍအား ပိုမိုအကာအကွယ် ပေးနိုင်စေရေးအတွက် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ အသက်ဝင်စေရေး တိုးမြှင့်လုပ်ဆောင်သွားရန် ညွှန်ကြားထားပါသည်။ အမေရိကန်နိုင်ငံအနေဖြင့် ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့ကြီး၏ ကုန်သွယ်ရေး အငြင်းပွားမှုကို စီရင်ဆုံးဖြတ်ပေးမည့် အယူခံအဖွဲ့ Judges ခန့်ထားရေးကိစ္စအပေါ် ပိတ်ဆို့မှုများ ဆောင်ရွက်နေသည့်အတွက် အီးယူဘက်အနေဖြင့် ထိုသို့ ပြန်လည်တုံ့ပြန်နိုင်မည့် စီမံဆောင်ရွက်မှု အသစ်များကို ပြင်ဆင်ခြင်းသည် မဖြစ်မနေဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်နေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အမေရိကန် နိုင်ငံ၏ကန့်ကွက်မှုကြောင့် ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့ကြီး၏ ကုန်သွယ်ရေးအငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းသည့် စနစ်သက်ဝင်လှုပ်ရှားမှုမရှိတော့ပါက အီးယူ၏ မော်တော်ကားထုတ်လုပ်တင်ပို့မှုအပေါ် အခွန် ကောက်ခံမည်ဟု ပြောဆိုထားသည့် အမေရိကန်နိုင်ငံ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များရှိလာပါက တရားစီရင် ဆောင်ရွက်မည့် အဖွဲ့အစည်းမရှိတော့သည့်အတွက် အီးယူကော်မရှင်ဥက္ကဋ္ဌသစ်အနေဖြင့်

အမေရိကန်အပေါ် အခွန်ကောက်ခံမှုဖြင့် ပြန်လည်လက်တုံ့ပြန်နိုင်မည့် အီးယူ၏ ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာ ခိုင်မာအားကောင်းမှုကို ရရှိရန် ပြင်ဆင်နေခြင်းဖြစ်ပါသည်။

၃။ ဥရောပကော်မရှင်အနေဖြင့် ဥပဒေပိုင်းအရ ပြင်ဆင်မှုများဆောင်ရွက်နေခြင်းကို အီးယူ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက သိရှိထားကြပြီး၊ အဆိုပါ ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေသစ်အား ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေး အဖွဲ့ကြီး၏ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးစနစ် ပြုလဲမှုရှိခဲ့မှသာ တရားဝင်ထုတ်ပြန်သွားမည် ဖြစ်ကြောင်း လေ့လာသိရှိရပါသည်။ အီးယူအနေဖြင့် အမေရိကန်နိုင်ငံမှ ယင်းအပေါ် အခွန်ကောက်ခံမှုများ အတွက် ပြန်လည်တုန့်ပြန်ရာတွင် အကန့်အသတ်များရှိနေပြီး ၂၀၁၈ ခုနှစ်က အီးယူ၏ သံမဏိနှင့် အလူမီနီယံထုတ်ကုန်များအပေါ် အမေရိကန်နိုင်ငံမှ ယူရို ၆.၄ ဘီလီယံကျော် အခွန်နှုန်းထားပြဋ္ဌာန်း ခဲ့ချိန်တွင် အီးယူဘက်မှ အမေရိကန်ထုတ်ကုန်များအပေါ် ယူရို ၂.၈ ဘီလီယံခန့် တန်ဖိုးရှိသော အခွန် ကောက်ခံမှုဖြင့်သာ တုန့်ပြန်နိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်းသိရပါသည်။ အီးယူအနေဖြင့် ယခုကဲ့သို့ ဥပဒေ ရေးရာပြင်ဆင်မှုအပိုင်းကို နွေရာသီကတည်းက စတင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ကြောင်း၊ အီးယူနှင့် အမေရိကန်တို့ အကြား ထိုသို့ အခွန်အပြန်အလှန်ကောက်ခံမှုပြုလုပ်ရန် ပြင်ဆင်နေကြခြင်းအပေါ် အီးယူဘက်တွင် လည်း စိုးရိမ်ပူပန်မှုများလည်း ရှိနေကြကြောင်း သိရပါသည်။

၄။ အီးယူ၏ ထိုသို့ပြင်ဆင်မှုသည် အီးယူအနေဖြင့် ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့၏ အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေးစနစ်ကျဆုံးမှုအပေါ် ကုစားနိုင်ရန်အတွက် WTO စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် မကိုက်ညီ သည့် ဥပဒေပြုမှုကိုဖန်တီးနေသည်ဟု ဝေဖန်ပြောဆိုမှုများလည်း ရှိနေပါသည်။ ယင်းသို့ အီးယူ၏ ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာပြင်ဆင်မှုသည် အမေရိကန်နိုင်ငံအား လက်တုံ့ပြန်ရန် ရည်ရွယ်ထားကြောင်း ရှင်းလင်းသိသာနေသည့်အတွက် အမေရိကန်နှင့်အီးယူအကြား တင်းမာမှုများကို မီးလောင်ရာ လေပင့်ဖြစ်စေမည့် အန္တရာယ်ရှိသည့် ချဉ်းကပ်မှုတစ်ရပ်အဖြစ် အီးယူအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများကလည်း စိုးရိမ်မှုများရှိနေကြကြောင်း သိရှိရပါသည်။ ဥပဒေအသစ်၏ ပြဿနာမှာ ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့၏ စည်းမျဉ်းများနှင့်ကိုက်ညီမှုမရှိဘဲ အခွန်ပြဋ္ဌာန်းရန်အချက်ပင်ဖြစ်ကြောင်း ဝေဖန်သူများက ထောက်ပြနေကြပါသည်။ ဥရောပပါလီမန်ကုန်သွယ်ရေးကော်မတီ၏ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သူ Bernd Lange က မိမိတို့အနေဖြင့် ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့ကြီးအား အမှန်တကယ်ကာကွယ်လိုပါက ယင်းအဖွဲ့ကြီး၏ စည်းမျဉ်းများနှင့်မကိုက်ညီသည့် မည်ကဲ့သို့သောစီမံဆောင်ရွက်မှုမျိုးကိုမဆို မပြုလုပ်သင့်ဟု မိမိ

အနေဖြင့်စွဲမြဲစွာယုံကြည်ကြောင်း၊ ၎င်းအနေဖြင့် အဆိုပါ ပြင်ဆင်မှုကိုဆန့်ကျင်ကြောင်း ပြောကြား ထားသည်ဟု သိရှိရပါသည်။

၅။ အီးယူ၏ ကုန်သွယ်ရေးကော်မရှင်နာအသစ်ဖြစ်သူ Mr. Phil Hogan ကမူ အသစ်ပြဋ္ဌာန်းရန် ပြင်ဆင်နေသည့် ဥပဒေသည် နိုင်ငံတကာဥပဒေများနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိစေရေး ဆောင်ရွက်သွားမည် ဖြစ်ကြောင်း၊ အမေရိကန်ကုန်သွယ်ရေးကိုယ်စားလှယ်ရုံး (The U.S. Trade Representative) အနေဖြင့် အီးယူ၏ အဆိုပါအစီအစဉ်များအပေါ် မှတ်ချက်ပေးရန် ငြင်းဆန်ခဲ့ကြောင်း သိရှိရပါသည်။

၆။ ဥရောပကော်မရှင်၏ ဥက္ကဋ္ဌတာဝန်ကို ထမ်းဆောင်မည့် Ursula von der Leyen က ကုန်သွယ်ရေးကော်မရှင်နာအဖြစ် အဆိုပြုထားခြင်းခံရသည့် Phil Hogan ထံ ၁၀-၉-၂၀၁၉ နေ့တွင် ပေးပို့ခဲ့သည့် Mission Letter အရ အီးယူ၏ ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာအဓိကဦးစားပေးအစီအစဉ်မှာ ကမ္ဘာ့ ကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့အား ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုဆီသို့ဦးတည်ရေး၊ အီလက်ထရွန်နစ်ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ WTO ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးပွဲများတွင် ပိုမိုအားစိုက်ဆောင်ရွက်ရေး၊ အီးယူအား မျှတမှုမရှိသော ကုန်သွယ်မှုပုံစံများမှ ကာကွယ်နိုင်မှုစွမ်းရည် တိုးတက်စေရေး၊ အီးယူ၏ ကုန်သွယ်မှုလုပ်ထုံး လုပ်နည်းများ ပိုမိုအားကောင်းစေရေးအတွက် နည်းလမ်းရှာဖွေဆောင်ရွက်ရေးစသည့်အချက်များ ပါဝင်သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ အီးယူ၏ကုန်သွယ်မှုလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ပိုမိုအားကောင်းစေရေး ဟုဆိုရာတွင် အခြားနိုင်ငံများက ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့ကြီး၏ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးလုပ်ငန်း စဉ်ကို ပိတ်ဆို့မှုပြုလုပ်ထားပြီး တပြိုင်နည်တည်းမှာပင် တရားမဝင်သော ကုန်သွယ်မှုအစီအမံများ ချမှတ်လာခဲ့ပါက အီးယူအနေဖြင့် အရေးယူပိတ်ဆို့မှုများ ပြုလုပ်နိုင်မည့် ဥပဒေ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း များ အသက်ဝင်အာဏာတည်တံ့စေရေး လက်ရှိလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို အဆင့်မြှင့်တင်ဆောင်ရွက် ခြင်းလည်း ပါဝင်သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

သုံးသပ်တင်ပြချက်

၇။ ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့ကြီး၏ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးစနစ်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ အယူခံအဖွဲ့ ဆိုင်ရာအကျပ်အတည်း (Appellate Body Impasse) နှင့် Fisheries Subsidies ဆိုင်ရာ စေ့စပ် ညှိနှိုင်းမှုကိစ္စရပ်တို့ကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရန် အချိန် (၂) လသာကျန်ရှိတော့ကြောင်းနှင့် ခိုင်မာသည့် ရလဒ်များ ရရှိရန်လိုအပ်ကြောင်းကို ၁၄-၁၀-၂၀၁၉ နေ့တွင် ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ၊ ဂျီနီဗာရှိ WTO

ရုံးချုပ်၌ ကျင်းပခဲ့သည့် အစည်းအဝေးတွင် ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် Mr. Roberto Azevêdo က ပြောကြားထားပါသည်။

၈။ အမေရိကန်နိုင်ငံသည် Airbus လေယာဉ်ဆိုင်ရာအမှုကိစ္စရပ်တွင် အီးယူအပေါ် တန်ပြန်အခွန် ကောက်ခံခွင့်အား WTO ထံမှ ရရှိထားပြီးဖြစ်ရာ အီးယူအနေဖြင့် တရုတ်နိုင်ငံပြီးနောက် အမေရိကန် နိုင်ငံ၏ အခွန်ပစ်မှတ်တစ်ခုဖြစ်လာခဲ့ပါက ဥပဒေကြောင်းအရ တန်ပြန်ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် တစ်ခု တည်းသော လမ်းကြောင်းဖြစ်သည့် ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့ကြီး၏ အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေးစနစ်ကို အသုံးပြု၍ မရမည်ကို စိုးရိမ်၍ အီးယူ၏ ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ ကာကွယ်မှုကို ပိုမိုအားကောင်းစေမည့် ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာ ပြင်ဆင်မှုကို ပြုလုပ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်ဟု သုံးသပ်ရရှိပါသည်။

၉။ ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေးအင်အားကြီးနိုင်ငံများဖြစ်သည့် အမေရိကန်နိုင်ငံ၊ တရုတ်နိုင်ငံနှင့် အီးယူ တို့အကြား အပြန်အလှန်အခွန်စစ်ပွဲများဆီသို့ ဦးတည်လာနေခြင်း၊ ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့ကြီး၏ မကြာသေးမီက ထုတ်ပြန်ချက်အရ နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်မှုသည် ကျဆင်းနေပြီး ရှေ့အလားအလာ မှာလည်း မရေရာမှုများရှိနေခြင်းတို့သည် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာကုန်သွယ်မှု တစ်နည်းအားဖြင့် လွတ်လပ် ၍မျှတမှုရှိသော ကုန်သွယ်မှုအပေါ် များစွာသက်ရောက်မှုရှိလာနိုင်ပြီး၊ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းထုတ်လုပ်မှု၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် စီးပွားရေးတိုးတက်မှုတို့အပေါ် အကျိုးဆက်များ ရှိလာနိုင်မည်ဟု ခန့်မှန်းပြောဆိုမှု များလည်း ရှိထားသည်ကို လေ့လာသိရှိရပါသည်။

၁၀။ အီးယူကဲ့သို့ စည်းမျဉ်းအခြေခံသည့် လွတ်လပ်မျှတသော ကုန်သွယ်မှုစနစ် (Rule-based trading system) ကို အစဉ်တစိုက်အားပေးထောက်ခံလာခဲ့သည့် ကုန်သွယ်ရေးအုပ်စုကြီးသည် ပင်လျှင် ယူရိုဘီလီယံနှင့်ချီသည့် အခွန်ကောက်ခံမှုများကို ရင်ဆိုင်ရဖွယ်ရှိနေခြင်း၊ ဥပဒေနှင့်မညီ သော ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ စီမံဆောင်ရွက်မှုများကို ရင်ဆိုင်လာရပါက ဖြေရှင်းပေးနိုင်မည့် စနစ်တွင် မသေချာမရေရာမှုများရှိနေခြင်းတို့ကြောင့် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်နည်းလမ်းဖြင့် ကိုယ်ကျိုးစီးပွား ကာကွယ်နိုင်မည့်အစီအမံများကို စတင်ရှာဖွေလာခြင်းဖြစ်သည်ဟု အလွတ်သဘောသုံးသပ်ရရှိ ပါသည်။ ကိုယ်ကျိုးစီးပွားကို ကာကွယ်ကြရာမှ ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်မှုတွင် Protectionist Policy ဆီသို့ ယခုထက်ပိုမို၍ ဦးတည်သွားနိုင်မည့်အလားအလာများလည်း ရှိလာနိုင်ပါသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ

ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်မှုသည် ယခင်ကထက်ပိုမိုခက်ခဲရှုပ်ထွေးသည့် အခင်းအကျင်းဖြင့် ရှေ့ဆက်မည့် အလားအလာများကို ပိုမိုမြင်တွေ့နေရသည်ဟုဆိုနိုင်မည်ဖြစ်ပါကြောင်း သုံးသပ်တင်ပြအပ်ပါသည်။

ကိုးကား

https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/mission-letter-phil-hogan-2019_en.pdf

<https://www.politico.eu/article/eu-builds-anti-trump-trade-bazooka/>

https://www.wto.org/english/news_e/news19_e/dgra_14oct19_e.htm